

Забезпечення України власним природним газом (проблемні аспекти)

Усупереч уявленням, поширеним у різних суспільних колах, занепад потужного вітчизняного паливно-енергетичного комплексу зумовлений не виснаженням надр, а значним зменшенням обсягів буріння та сейсморозвідки, розбалансуванням геологорозвідувального та газовидобувного процесів, а також скороченням кількості фахівців у сфері нафтогазової геології та нафтогазодобування. За прогнозами спеціалістів, без залучення інвестицій та відповідного збільшення обсягів сейсморозвідки і буріння видобуток газу в Україні зменшуватиметься й надалі і через два–три роки становитиме 14–15 млрд куб. м.

Водночас в умовах, що аж ніяк не сприяють вивченню та освоєнню надр, фахівці НАН України продовжували дослідження, результати яких переконливо говорять про те, що, незважаючи на інтенсивне видобування нафти і газу за радянських часів, надра України мають потужний вуглеводневий, зокрема газовий, потенціал. З огляду на стрімке зростання ролі природного газу як енергоносія у світі, нехтувати цим потенціалом неприпустимо.

Наявні в надрах України розвідані запаси та прогнозні ресурси природного газу за належної організації геологорозвідувальних робіт під кваліфікованим науковим супроводом дадуть змогу забезпечити стабілізацію та подальше нарощування обсягів власного газовидобування. Основні напрями розвитку освоєння вуглеводнево-газового потенціалу українських надр пов'язані з:

- великими (понад 5 км) глибинами буріння;
- різновіковими рифогенно-карбонатними комплексами;
- неантиклінальними та комбінованими пастками;
- породами кристалічного фундаменту нафтогазоносних осадових басейнів;
- різноманітними нетрадиційними (сланцевий та центральnobасейновий газ, метан вугільних пластів) та альтернативними (метан, розчинений у підземних водах, газогідрати Чорного моря) джерелами природного газу.

Необхідно підкреслити особливу роль академічних досліджень, оскільки саме в установах НАН України збереглося певне коло відповідних фахівців (геологів, геофізиків, геохіміків, технологів, матеріалознавців, фахівців у галузі економіки), що мають бути задіяними в процесі вирішення проблем забезпечення нашої держави власним природним газом.

Ураховуючи сьогоднішній надзвичайний стан із забезпечення природним газом в Україні, важливість і специфіку нафтогазової

промисловості, яка фактично є єдиним технологічним циклом від пошуків і розвідки родовищ до видобування газу і нафти, необхідно подолати відомчу розпорошеність геологорозвідувальних, видобувних і наукових підприємств і відродити українську нафтогазогеологічну школу й геологорозвідувальну галузь, без успішної роботи якої неможливо забезпечити енергетичну незалежність України. Це єдиний шлях до відновлення вітчизняного паливноенергетичного комплексу, альтернативи якому немає. В іншому випадку наша держава приречена на постійну енергетичну залежність з усіма економічними та політичними наслідками.

<...> Питання розроблення та освоєння ресурсів природного газу належать до першорядних завдань, які в теперішніх складних для України умовах стоять перед наукою та промисловістю. Газовий потенціал вітчизняних надр поряд зі звичайними родовищами має багато нетрадиційних і альтернативних джерел природного газу.

Ефективне розроблення зазначених ресурсів можливо здійснити лише у тісній співпраці підприємств нафтогазодобувної галузі з установами НАН України та Івано-Франківським національним технічним університетом нафти і газу, які мають необхідний для цього науковий та кадровий потенціал.

Залучення представників наукової сфери потрібне не лише для вирішення питань нарощування видобування природного газу, а й для розв'язання проблем надійного та безперебійного функціонування газотранспортної системи України. До речі, саме з цього питання 26 червня 2014 р. з ініціативи НАН України було проведено круглий стіл за участю представників НАК «Нафтогаз України», ПАТ «Укртрансгаз», а також фахівців установ НАН України та Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу.

Істотного прогресу в забезпеченні України власним природним газом можна досягти за належної концентрації науково-виробничих і фінансових потужностей. Зокрема, наукове обґрунтування перспектив нафтогазоносності надр України можуть здійснювати наукові установи, підпорядковані НАН України та профільним міністерствам, а проведення геологорозвідувальних робіт на базі прогнозів і висновків учених необхідно покласти на підприємства, які можуть залучати як державні, так і приватні інвестиції (*Із запису засідання президії НАН України. За матеріалами засідання підготувала О. Мележик // Вісник НАН України. – 2014. – № 9. – С. 3–5*)